

otkrivena od g. S. Trojanovića. Otkupljena je i jedna interesantna numizmatička zbirka antičkog, starog srpskog, bugarskog, vizantinskog, turskog i venecijanskog novca, kao i jedna zbirka starog srpskog novca. Galerija slika obogaćena je dvama portretima od Gjure Jakšića, jednom slikom od Danijela, jednim portretom od P. Gjurkovića, jednom slikom od N. Dimšića i većim brojem kopija majstora iz Renesanse i Baroka. Od modernih slikara Muzej je dobio na poklon dva rada V. Bukovca i jedan rad M. Milovanovića.

Lane je izradila jedna stručna komisija

»Zakon o muzejima i o zaštiti starina«*) na najmodernijoj osnovi, nu sudbina ovooga zakona ne izgleda mnogo ružičasta. Valjalo bi, da svi muzeji učine presiju na nadležne, kako bi se ovaj zakon izveo pred skupštinu. Bez zakona i bez zgrade Narodni Muzej u Beogradu će i dalje samo vegetirati.

Dr. Vlad. R. Petković.

*) Mnijenje zagrebačkih stručnih krugova razilazi se jedino u pitanju unutarnje organizacije t. j. rasporedbe odjela i njihovog međusobnog odnošaja, perhorescirajući jednoga intendanta. — Uredništvo.

NJEŠTO PRIATELJEM I NEPRIATELJEM NAŠIH STARINAH.

. . . Sa svakom starinom, koja nam se utamani, ili iz domovine iznese, utamani se ili iznese jedan list iz naše dogodovštine; jedan svjedok slave ili prikora naših pradjedovah. Podertine, kipovi, povelje, novci i ostali raznovrstni ostanci slave, veličine ili prikora naših predjaha čine vezu medju sadašnjim i prošastim vremenom, medju nami i našimi pradjedovi. Po njih govori nam njihov duh, podbada nas k sličnim slavnim djelim, il nas odvratja od staze, na kojoj su njih prikori i sramota stigli. Bili dakle ostanci njihovi jedne ili druge vrsti, treba, da su nam sveti i da ih s najvećjom brižljivošću od konačne propasti uzčuvamo radi naših pradjedovah, radi nas, radi našeg potomstva i radi naše povestnice.

Historia prošastih vrremenah bez spomenikah lišena je temeljah, koji ju sa sadašnjostju skapčaju; lišena je svojih najvjerovatnijih svjedokah, lišena je onog čarobnog utiska, koji tako uzhitno na serce čitatelja djeluje, kad, čitajuć starih djela, ista djela pred očima ima ili imati može, i nuz nje i njihove početnike u svoj si mašti (fantazii) predstaviti može.

Svi izobraženi narodi od najstarije do najnovije dobe čuvali su i čuvaju spomenike svoje prošastnosti kao najveću svetinju. »Sit apud te honor antiquitatis!« već je Plinio rekao. Nemojmo dakle mi Iliri i ostali Slaveni sami nehariti biti prama našim spomenikom već ih čuvajmo, kao što oni našu slavu čuvaju, ma s najvećjim požertvovanjem a »gloria non si va senza fatica« veli talianska poslovice, ili naški: bez truda nije slave. Narod, koji spomenike svoje davne slave neštjuje, neštjuje ni samog sebe, jerbo zabacuje ono, čim bi se dičiti i slaviti mogao; a koji sam sebe neštjuje, može li zahtevati, da ga drugi štiju? Narod, koji je sve spomenike svoje prošaste

slave izgubio i od njih se odtergao, nemože se ufati slavne budućnosti, ona bo na ovu uticati prestaje i tako malo po malo u onu tromost pada, koja je predhodnica njegove večne propasti.

Narodni ćemo museum ili bolje rekavši: »hram narodne slave« na skoro dobiti. Spremajmo i nesetni gibivi biserčić u njeđa; a negibive, osobito razvaline, čuvajmo kao oko u glavi; nemojmo ih i nespretnim popravljanjem gèrditi; jer ako ih nismo kadriu stališ njihove pèrvobitnosti staviti, a ono je bolje onakve ih uzčuvati, kako su na nas došli, nego li ih ružiti izrodicami najnovieđ ukusa, koji niti je gèrčki, niti rimski, a najmanje slavjanski.

Ja mislim, da bi najbolje učinili, kad bi na svaku staru slavjansku razvalinu sledeći nadpis zlatnimi pismeni stavili:

»Slavjanski narode! prouči u starih razvalinah svoju prošastnost, i iz nje ćeš cèrpiti nauku da dok slogu u svoj dom ne uvedeš, ne ćeš nikada ove uloge igrati, koja tvojoj veličini pripada i tvojem imenu odgovara«.

Kad bi, proučavajuć naše starine, samo jedinu ovu korist odatle cèrpili, i sloge se poprimili — onda bi nam one zaista najlepši plod za uzdarje naše harnosti prama njima donele. A zaisto, bratjo, ništa nam više nemanjka nego sloga, a nju bogme najvećma potrebujemo . . .

»Novine dalmatinske-hrvatsko-slavonske«, broj 57., u subotu 17. Sèrpnja 1847. Tečaj XIII. s. 225.)

Ivan Filipović,
Kopančanin.